וְלֹא הֵשִׁיב לוֹ כְּלוּם, וְעָשָׂה עַצְמוֹ כְּלֹא יָדָעוֹ, וְהֵשִׁיב לוֹ ׳מָה אֶעֱשֶׂה׳, וְק״ל:

פָּרָשַׁת וַיֵּצֵא

וַיֵּצֵא יַעֲקֹב מִבְּאֵר שָׁבַע כו׳ (כח י). נִרְאֶה לִי בְּהַקְדִּים לְפָרֵשׁ פָּסוּק (שמות יז יג) ׳וַיַּחֲלֹשׁ יְהוֹשֻׁעַ אֶת עֲמָלֵק וְאֶת עַמּוֹ לְפִי חָרֶב׳, הֱיוֹת שֶׁסִּבַּת הַשְׁלִיטָה שֶׁל עֵשָׂו עַל עַם הַקָּדוֹשׁ הוּא הַכֹּל בְּכֹחַ מְצָוַת כִּבּוּד אָב שֶׁעָשָׂה, וּבְמָה הָיָה כִּבּוּדוֹ, בְּחַרְבּוֹ, שֶׁהָיָה צַיִד בְּפִיו שֶׁל יִצְחָק, וְלָזֶה אָמַר לוֹ ׳עַל חַרְבְּךָ תִחְיֶה׳ (לעיל כז מ), פֵּרוּשׁ, בִּשְׁבִיל מִצְוֹת שֶׁעָשִׂיתָ בְּחַרְבְּךָ עַל יְדֵי כָּךְ יִהְיֶה לְךָ חִיּוּת קָצָת, וְלָזֶה לֹא כָּתַב ׳בְּחַרְבְּךָ תִחְיֶה׳ כִּי אִם ׳עַל׳, פֵּרוּשׁ כְּמוֹ בִּשְׁבִיל. וְיִשְׂרָאֵל כְּשֶׁרוֹצִין לְהַחְלִישׁ כֹּחוֹ שֶׁל עֵשָׂו, אֵינָם צְרִיכִים לַעֲמֹד נֶגְדּוֹ בְּכֹחַ כָּל תַּרי״ג מִצְוֹת שֶׁמְּקַיְּמִין תָּמִיד, כִּי אֶפְלּוּ בְּכֹחַ מִצְוָתוֹ אֵין לוֹ שְׁלִיטָה עֲלֵיהֶם, כִּי הֵם קְיָמוּ כִּבּוּד אָב יוֹתֵר מִמֶּנּוּ, כַּמְבֹאָר בַּתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁיַּעֲקֹב כִּבֵּד אֶת אָבִיו יוֹתֵר, כִּדְאִיתָא בַּמִּדְרָשׁ (תרגום יונתן לעיל כז לא) שֶׁעֵשָׂו לֹא מָצָא צַיִד לְהָבִיא, וְצָד כֶּלֶב וְרָצָה לְהַאֲכִילוֹ לְאָבִיו, וְנִמְצָא מְנִיחַ וּבִיחַ אִבָּא לֵיזֵל בֵּיחַ נַרְגָּא. וְזֶהוּ ׳וַיַּחֲלֹשׁ יְהוֹשֻׁעַ כו׳ לְפִי חָרֶב׳, פֵּרוּשׁ, לְפִי מַדְרֵגָתוֹ וְכֹחוֹ שֶׁל חַרְבּוֹ, אֲשֶׁר לָזֶה הִמְצִיא עַצְמוֹ לִלְחֹם עִם יִשְׂרָאֵל, בָּזֶה עַצְמוֹ הֶחְלִישׁ אוֹתוֹ כַּנַּ״ל.*

וְזֶהוּ גַּם כֵּן פֵּרוּשׁ ׳וַיֵּצֵא יַעֲקֹב מִבְּאֵר שָׁבַע׳, שֶׁיָּדוּעַ שֶׁ׳בְּאֵר שֶׁבַע׳ רֶמֶז לְמַדְרֵגוֹת גְּדוֹלוֹת אֲשֶׁר הָיָה לְיַעֲקֹב אָבִינוּ, שֶׁתִּקֵּן כָּל הַשֶּׁבַע מִדּוֹת כַּמְבֹאָר בְּסִפְרֵי קֹדֶשׁ (זוהר ויצא קמז.), לָזֶה כְּשֶׁהִצְרִיךְ לְהִתְיַצֵּב נֶגֶד עֵשָׂו וְלָבָן, לֹא הִלְחִים נֶגְדָּם בְּכָל מַדְרֵגוֹתָיו הַגְּדוֹלוֹת, אֶלָּא יָצָאוּ מִבְּחִינָה זֹאת הַנִּקְרָא ׳בְּאֵר שֶׁבַע׳, ׳וַיֵּלֶךְ חָרָנָה׳, פֵּרוּשׁ שֶׁהָיָה הוֹלֵךְ בַּכֹּחַ שֶׁלָּהֶם, וְזֶהוּ ׳וַיֵּלֶךְ חָרָנָה׳, וְעָשָׂה וְהִצְלִיחַ נֶגְדָּם, וְק״ל:

אוֹ יֹאמַר וַיֵּצֵא יַעֲקֹב מִבְּאֵר שָׁבַע וַיִּפְגַּע בַּמָּקוֹם כו׳. נִרְאֶה לִי, דְּהִנֵּה הַצַּדִּיק הַגָּמוּר, אַף שֶׁהָלַךְ מִמַּדְרֵגָה לְמַדְרֵגָה, צָרִיךְ שֶׁיִּדְמֶה בְּעֵינָיו כְּאִלּוּ הוּא אֵינוֹ עוֹשֶׂה כְּלוּם כִּי אִם הַכֹּל הוּא מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בָּרוּךְ הוּא. וְזֶהוּ ׳כִּי עִמְּךָ מְקוֹר חַיִּים׳ כו׳ (תהלים לו י), פֵּרוּשׁ, דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם אָמַר, מַה שֶּׁאֲנִי מִתְפַּלֵּל עַל הַחוֹלֶה וְנִתְרַפֵּא, זוֹ אֵינוֹ מֵחָמָתִי, אֶלָּא ׳כִּי עִמְּךָ מְקוֹר חַיִּים׳.

׳וּבְאוֹרְךָ נִרְאֶה אוֹר׳, רָצָה לוֹמַר וְהָאוֹר הַנִּרְאֶה לִי, הוּא הַכֹּל ׳אוֹרְךָ׳ שֶׁאַתָּה נוֹתֵן בְּחַסְדְּךָ הַגָּדוֹל.

וְזֶהוּ וַיֵּצֵא יַעֲקֹב מִבְּאֵר שָׁבַע, דְּהַצַּדִּיק מִתְּחִלָּה מְתַקֵּן הַשִּׁשָּׁה קְצָווֹת וְנִקְרָא הוּא שִׁבְעָה, ׳וַיֵּצֵא׳ מִמַּדְרֵגוֹת אֵלּוּ ׳וַיֵּלֶךְ חָרָנָה׳, רָצָה לוֹמַר שֶׁמּוֹלִיךְ וּמְבַטֵּל הַחֲרוֹן אַף מִיִּשְׂרָאֵל. וְגַם פֵּרוּשׁ ׳וַיֵּלֶךְ׳ כּוּ׳ שֶׁמּוֹלִיךְ וּמֵבִיא חֵרוּת. ׳וַיִּפְגַּע בַּמָּקוֹם׳, רָצָה לוֹמַר אַף שֶׁהָיָה בְּכָל הַמַּדְרֵגוֹת הָאֵלּוּ, הָיָה חוֹשֵׁב שֶׁכָּל תְּפִלּוֹתָיו שֶׁהוּא מִתְפַּלֵּל הַכֹּל הוּא מֵאֵת הַמָּקוֹם בָּרוּךְ הוּא. אוֹ יֵשׁ לוֹמַר הַפֵּרוּשׁ **וַיִּפְגַּע בַּמָּקוֹם**, שֶׁכָּל תְּפִלּוֹתָיו לֹא הָיוּ רַק עַל הַשְּׁכִינָה שֶׁנִּקְרֵאת ׳מָקוֹם׳ (ראה סוכה לה:). **וַיָּלֶן שָׁם כִּי בָא הַשֶּׁמֶשׁ**, רָצָה לוֹמַר בְּכָל עֵת אֲשֶׁר בָּא לוֹ הַשֶּׁמֶשׁ, דְּהַיְנוּ הַבְּהִירוּת וּדְבֵקוּת, הָיָה עוֹשֶׂה לֵינָה, דְּהַיְנוּ לַיְלָה וְחֹשֶׁךְ, בְּחָשְׁבוֹ שֶׁאֵין זֶה מֵעַצְמִי וּמֵחָמָתִי בָּא לִי הַבְּהִירוּת, כִּי אִם הַכֹּל מֵאִתּוֹ יִתְבָּרַךְ.

וַיַּחֲלֹם וְהִנֵּה סֻלָּם׳ כּוּ׳, דְּהִנֵּה הַצַּדִּיק הוּא מוֹשֵׁךְ הַשְׁפָּעָה וּפַרְנָסָה, וְצָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה הַפַּרְנָסָה וְהַלֶּחֶם אֲצִלּוֹ כַּחֲלוֹם, דְּהַיְנוּ שֶׁלֹּא יְהֵא הַלֶּחֶם אֲצִלּוֹ רַק מִצַּד הַהֶכְרֵחַ, שֶׁבִּלְתִּי אֶפְשָׁרִי לָעוֹלָם בִּלֹּא לֶחֶם, וְלָזֶה אוֹתִיּוֹת ׳לֶחֶם׳ הוּא ׳חֲלֹם׳. וְגַם צָרִיךְ לִהְיוֹת תָּמִיד נֶגֶד עֵינָיו שִׁפְלוּת עַצְמוֹ, וְרוֹמְמוּת אֵל יִתְבָּרַךְ, וְאָז תְּפִלָּתוֹ עוֹלָה לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ, וְגוֹרֵם לְעַצְמוֹ שֶׁיָּבֹא לוֹ קְדֻשָּׁה עַל דֶּרֶךְ שֶׁפֵּרַשְׁתִּי לְעֵיל בְּפָרָשַׁת תּוֹלְדוֹת (ד״ה וכל) דְּבָרִים הַיּוֹצְאִים מִן הַלֵּב כּוּ׳, דְּהַיְנוּ שֶׁדִּבְרֵי קְדֻשָּׁה הַיּוֹצֵא מִלֵּב הָאָדָם, נִכְנָסִין לְלֵב אוֹתוֹ אָדָם עַצְמוֹ וּמַרְבִּים וּמוֹסִיפִים קְדֻשָּׁה רַבָּה יְתֵרָה. וְכֵן לְהִפּוּךְ חַס וְשָׁלוֹם. וְזֶהוּ ׳וַיַּחֲלֹם׳, רָצָה לוֹמַר שֶׁהָיָה אֶצְלוֹ הַשְׁפָּעוֹת הַלֶּחֶם כַּחֲלוֹם.

וְעוֹד וְהִנֵּה סֻלָּם מֻצָּב אַרְצָה, רָצָה לוֹמַר הַתְּפִלָּה שֶׁהִיא עוֹלָה לְמַעְלָה, לָזֶה רוֹמֵז סֻלָּם, הָיָה מֻצָּב אַרְצָה, דְּהַיְנוּ שֶׁהַתַּחְלָתוֹ הָיְתָה ׳מֻצָּב אַרְצָה׳ שֶׁהָיָה מִסְתַּכֵּל בִּשְׁפָלוּתוֹ, **וְרֹאשׁוֹ מַגִּיעַ הַשָּׁמַיְמָה** הַיְנוּ רוֹמְמוּת אֵל. וּפָעַל עַל יְדֵי זֶה ׳וְהִנֵּה מַלְאֲכֵי אֱלֹקִים עֹלִים׳, רָצָה לוֹמַר הַתְּפִלּוֹת וְהַדִּבּוּרִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁעוֹלִים לְמַעְלָה לָעוֹלָמוֹת הָעֶלְיוֹנִים שֶׁהֵם נִקְרָאִים מַלְאָכִים. ׳וְיֹרְדִים בּוֹ׳, רָצָה לוֹמַר אוֹתָם הַדִּבּוּרִים עַצְמָם יָרְדוּ בּוֹ, דְּהַיְנוּ בְּקִרְבּוֹ שֶׁנִּתּוֹסֵף לוֹ קְדֻשָּׁה כַּנַּ״ל, וְק״ל:*

וַיִּשָּׂא יַעֲקֹב רַגְלָיו כּוּ׳ (כט א). עַל דֶּרֶךְ הָרֶמֶז, דְּהִנֵּה צַדִּיק הוּא כּוֹלְלוּת יִשְׂרָאֵל, וְהוּא מַעֲלֶה כָּל הַשִּׁפְלוּת אֲשֶׁר נַעֲשָׂה בְּיִשְׂרָאֵל חָלִילָה לַהֲבִיאָם אֶל הַקְּדֻשָּׁה. וְזֶהוּ ׳וַיִּשָּׂא יַעֲקֹב רַגְלָיו׳, רָצָה לוֹמַר דְּגַם פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל מְלֵאִים מִצְוֹת כְּרִמּוֹן (ברכות נז.), רַק שֶׁאֵין כֹּחַ בְּהַמִּצְוָה שֶׁתַּעֲלֶה בְּמַעֲלוֹת קְדוֹשִׁים, מֵחֲמַת עֲבֵרוֹת הַמְכַבִּים אוֹתָהּ וְהוֹרִידוּ אוֹתָהּ לָרַגְלַיִם לְמַטָּה. וְהַצַּדִּיק הָעוֹבֵד בֶּאֱמֶת, מוֹצִיא הַקְּדֻשָּׁה מֵהַקְּלִפָּה וּמַעֲלֶה אוֹתָהּ לַהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בָּרוּךְ הוּא. וְזוֹ הוּא ׳וַיִּשָּׂא יַעֲקֹב׳, הוּא הַצַּדִּיק הַנִּקְרָא בְּשֵׁם ׳יַעֲקֹב׳, הוּא מַעֲלֶה וּמְנַשֵּׂא לְמַעְלָה אֶת ׳רַגְלָיו׳, רָצָה לוֹמַר הַקְּדֻשָּׁה שֶׁנָּפְלָה אֶל הָרַגְלַיִם. ׳וַיֵּלֶךְ אַרְצָה בְּנֵי קֶדֶם׳, רָצָה לוֹמַר

נַעֲשָׂה הוֹלֵךְ עִם הָאַרְצִיּוּת. ׳בְּנֵי קֶדֶם׳, רָצָה לוֹמַר הַנּוֹגֵעַ לְהַבּוֹרֵא בָּרוּךְ הוּא, שֶׁהוּא קַדְמוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם.

וַיַּרְא וְהִנֵּה בְאֵר בַּשָּׂדֶה (פסוק ב). דְּהִנֵּה הַכָּתוּב הוֹרָה לָנוּ אֶת הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר יָבֹא בּוֹ הַצַּדִּיק אֶל הַמַּדְרֵגָה הַנַּ״ל, הוּא עַל יְדֵי שֶׁהַצַּדִּיק רוֹאֶה תָּמִיד עַל הַפְּנִימִיּוּת הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, דְּהַתּוֹרָה נִקְרֵאת ׳בְּאֵר׳, ׳בְּאֵר חֲפָרוּהָ שָׂרִים׳ (במדבר כא יח), וְהַפְּנִימִיּוּת נִקְרָא ׳שָׂדֶה׳ שֶׁהוּא חֶקֶל תַּפּוּחִים (זוהר ויחי רכד:). וְזֶהוּ ׳וַיַּרְא וְהִנֵּה בְאֵר בְּשָׂדֶה׳, רָצָה לוֹמַר שֶׁעִקַּר הַתּוֹרָה הִיא בִּשְׁבִיל הַשָּׂדֶה, שֶׁהוּא הַפְּנִימִיּוּת הַנִּקְרָא שָׂדֶה חֶקֶל תַּפּוּחִים כַּנַּ״ל. וְהַסִּבָּה אֲשֶׁר עַל יָדוֹ יַשִּׂיג פְּנִימִיּוּת הַתּוֹרָה, הוּא עַל יְדֵי שָׁלֹשׁ בְּחִינוֹת שֶׁנָּתַן הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בָּאָדָם, דְּהַיְנוּ נֶפֶשׁ רוּחַ וּנְשָׁמָה, וְהַיְנוּ אַחַר שֶׁיִּשְׁבֹּר הָאָדָם הַנֶּפֶשׁ הַבַּהֲמִיּוּת, יִזְכֶּה לְנֶפֶשׁ הַשִּׂכְלִיּוּת, וְאַחַר זֶה יִזְכֶּה לְרוּחַ, וְאַחַר אֲשֶׁר יַחֲזִיק בְּמַעֲזוֹ בַּעֲבוֹדַת הַבּוֹרֵא בֶּאֱמֶת, יִזְכֶּה לִנְשָׁמָה. וְעַל יְדֵי שָׁלֹשׁ בְּחִינוֹת אֵלּוּ יִזְכֶּה לְהַשִּׂיג פְּנִימִיּוּת הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה. וְזֶה רֶמֶז ׳שְׁלֹשָׁה עֲדָרֵי צֹאן רֹבְצִים עָלֶיהָ׳ כוּ׳, רֶמֶז לְשָׁלֹשׁ בְּחִינוֹת הַנַּ״ל, אֲשֶׁר עַל יָדָן יִזְכֶּה לִפְנִימִיּוּת הַתּוֹרָה. וְעוֹד נוֹסָף לָזֶה, שֶׁיַּשְׁפִּיעַ הַשְׁפָּעוֹת טוֹבוֹת לְיִשְׂרָאֵל. וְזֶהוּ ׳כִּי מִן הַבְּאֵר הַהִוא יַשְׁקוּ הָעֲדָרִים׳, הֵם יִשְׂרָאֵל הַקְּדוֹשִׁים ׳עֲדָרֵי צֹאן׳ קָדָשִׁים.

וְהָאֶבֶן גְּדֹלָה עַל פִּי הַבְּאֵר, רָצָה לוֹמַר דְּהַכָּתוּב מְפָרֵשׁ דִּשְׁרֵשׁ מְקוֹם קְדֻשָּׁה הוּא לְמַעְלָה, וְאוֹתִיּוֹת הַקְּדוֹשִׁים נִקְרָאִים ׳אֲבָנִים׳ כִּדְאִיתָא בְּסֵפֶר יְצִירָה (פ״ד מ״ב). וּבְעוֹלָמוֹת עֶלְיוֹנִים שָׁם הָאוֹתִיּוֹת גְּדוֹלִים, וְלָנוּ נָתַן הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אוֹתִיּוֹת זְעִירִין, כִּדְאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (ח״א ג: ח״ב קפ:) אית אַתְוִון רַבְרְבִין וְאַתְוִון זְעִירִין, וְאָנוּ מְחֻיָּבִין לְקַדֵּשׁ וּלְטַהֵר עַצְמֵנוּ, וּלְקַשֵּׁר אוֹתִיּוֹת זְעִירִין בְּאַתְוִון רַבְרְבִין הָעֶלְיוֹנִים, וְהוּא עַל יְדֵי נֶפֶשׁ רוּחַ נְשָׁמָה שֶׁיִּזְכֶּה הָאָדָם. וְזֶהוּ ׳וְהָאֶבֶן גְּדֹלָה׳, רָצָה לוֹמַר הָאוֹתִיּוֹת גְּדוֹלִים, הוּא ׳עַל פִּי הַבְּאֵר׳, רָצָה לוֹמַר בָּעוֹלָם הָעֶלְיוֹן הַנִּקְרָא ׳פִּי הַבְּאֵר׳ (זוהר אחרי סב.), שָׁם הוּא שֹׁרֶשׁ הַקְּדֻשָּׁה. ׳וְנֶאֶסְפוּ שָׁמָּה כָּל הָעֲדָרִים׳ (פסוק ג) רָצָה לוֹמַר אַחַר אֲשֶׁר יֵאָסֵף יַחַד כָּל הַשָּׁלֹשׁ בְּחִינוֹת נֶפֶשׁ רוּחַ נְשָׁמָה הַנַּ״ל, אָז ׳וְגָלְלוּ אֶת הָאֶבֶן׳, רָצָה לוֹמַר גְּלִילָה וַהֲפִיכָה, דְּהַיְנוּ שֶׁעַם הַקָּדוֹשׁ הַזֹּאת הֵם מְהַפְּכִים מִדַּת הַדִּין לְמִדַּת הָרַחֲמִים, וּמַמְתִּיקִים הַדִּינִים בְּשָׁרְשָׁם, ׳וְהִשְׁקוּ אֶת הַצֹּאן׳, פֵּרוּשׁ אָז הֵם גּוֹרְמִים הַשְׁפָּעוֹת לְיִשְׂרָאֵל צֹאן קְדָשִׁים, ׳וְהֵשִׁיבוּ אֶת הָאֶבֶן לִמְקֹמָהּ׳, רָצָה לוֹמַר שֶׁגַּם הֵם גּוֹרְמִים קִשּׁוּר וְיִחוּד הָאַתְוִון זְעִירִין לְאַתְוִון רַבְרְבִין הָעֶלְיוֹנִים, שֶׁשָּׁם הוּא עִקַּר מְקוֹמָם.

וַיֹּאמֶר לָהֶם יַעֲקֹב אַחַי מֵאַיִן (פסוק ד). דְּהִנֵּה הַצַּדִּיק רַעְיוֹנָיו סְלִיקִי עָלָיו תָּמִיד לַחְשֹׁב תָּמִיד יִרְאַת ה׳ וְלִדְרֹשׁ וּלְחַקֹּר כָּל אָפְנֵי יִרְאַת ה׳ וַעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ וְיִתְעַלֶּה, כְּאִלּוּ מַחְשְׁבוֹתָיו מְדַבְּרִים זֶה לָזֶה לוֹמַר לוֹ אֵיזֶה סִבָּה וּפְעֻלָּה הִיא לָאָדָם שֶׁיִּתְעוֹרֵר לִבּוֹ לַעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ. וְזֶהוּ ׳וַיֹּאמֶר כוּ׳ אַחַי מֵאַיִן אַתֶּם׳, הַיְנוּ מֵאֵיזֶה אֹפֶן וְסִבָּה בָּא לָכֶם

הִתְעוֹרְרוּת לַעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ, ׳וַיֹּאמְרוּ מֵחָרָן אֲנָחְנוּ׳ דְּהַיְנוּ סְעִיפָיו וּמַחְשְׁבוֹתָיו יְשִׁיבֵהוּ, שֶׁבָּא לָהֶם עִקַּר הַתְּחָלַת הִתְעוֹרְרוּת יִרְאָה, מֵחֲמַת שֶׁהִזְכִּירוּ הֶחָרוֹן שֶׁהִכְעִסְנוּ שְׁמוֹ הַגָּדוֹל יִתְבָּרַךְ וְיִתְעַלֶּה, וּבִפְרָט בֶּעָוֹן הַמְּצוּי בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים כַּאֲשֶׁר יִכְשַׁל הָאָדָם בְּטֻמְאַת קֶרִי, אֲזַי יֵחֵרֵד הָאִישׁ וְיִלָּפֵת אֲחָזָתוּ חִיל וּרְעָדָה וּפַלָּצוּת, וְעַל יְדֵי זֶה יִתְעוֹרֵר לֵב הָאָדָם לַעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ, בְּאָמְרוֹ אֵיךְ הִכְעַסְתִּי אֶת שֵׁם הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא בְּמַעֲשַׂי הָרָעִים וְכָשַׁלְתִּי בַּעֲוֹנִי.

וְזֶה שֶׁאָמַר הַתַּנָּא (אבות פ״ג מ״א) הִסְתַּכֵּל בִּשְׁלֹשָׁה דְּבָרִים וְאֵין אַתָּה בָּא לִידֵי עֲבֵרָה, דַּע מֵאַיִן בָּאתָ מִטִּפָּה סְרוּחָה, פְּרוֹשׁ, מֵאַיִן בָּאתָ לְהִתְחִיל בַּעֲבוֹדַת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ, דְּהַיְנוּ שֶׁתִּזְכֹּר אֵיךְ נִכְשַׁלְתָּ בַּעֲוֹנְךָ בְּמִקְרֶה בִּלְתִּי טָהוֹר, וְזֶהוּ מִטִּפָּה סְרוּחָה. וּלְאָן אַתָּה הוֹלֵךְ, רָצָה לוֹמַר אֵיזֶה סִבָּה וְאֹפֶן יְבִיאֲךָ שֶׁתִּהְיֶה הוֹלֵךְ בַּעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ, בְּזָכְרְךָ שֶׁתָּשׁוּב לְעָפָר רִמָּה וְתוֹלֵעָה, הַסִּבָּה הַזֹּאת מֵבִיא לָאָדָם הַכְנָעָה גְּדוֹלָה, וְהוּא הָעִקָּר וְשֹׁרֶשׁ לָאָדָם, שֶׁעַל יְדֵי הַכְנָעָה יִהְיֶה הוֹלֵךְ וּמִתְגַּבֵּר בְּיִרְאַת ה׳ וּבְתוֹרָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה. וְלִפְנֵי מִי אַתָּה עָתִיד לִתֵּן דִּין וְחֶשְׁבּוֹן כּוּ׳, דְּהַיְנוּ אַחַר שֶׁתִּזְכֹּר שְׁנֵי דְּבָרִים הַנַּ״ל, תִּזְכֶּה לְרוֹמְמוּת אֵל יִתְבָּרַךְ.

וְזֶהוּ **וַיַּרְא** **וְהִנֵּה סֻלָּם מֻצָּב אַרְצָה כּוּ׳** (לעיל כח יב). ׳סֻלָּם׳ בְּלֹא וָי״ו, גִּימַטְרִיָּא סִינַי, דְּהַיְנוּ הַסִּבָּה הַגּוֹרֶמֶת לָאָדָם שֶׁיַּשִּׂיג אֶת הַתּוֹרָה הַנִּתְּנָה בְּסִינַי, הוּא הָעִקָּר הַכְנָעָה, וְזֶהוּ ׳מֻצָּב אַרְצָה׳ רֶמֶז לְהַכְנָעָה גְּדוֹלָה. ׳וְרֹאשׁוֹ׳ הַיְנוּ הַקְּדֻשָּׁה שֶׁמַּשִּׂיג עַל יְדֵי זֶה, ׳מַגִּיעַ הַשָּׁמַיְמָה׳, וְצָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה הִשְׁתּוֹקְקוּתוֹ מְאֹד מְאֹד שֶׁמַּגִּיעַ בְּקְדֻשָּׁתוֹ לְמַעְלָה לְמַעְלָה עַד אֵין קֵץ וְתַכְלִית, וְיִשְׁתּוֹקֵק תָּמִיד לֵאמֹר מָתַי אַגִּיעַ לְמָקוֹם אֲבוֹתַי.

וְהִנֵּה מַלְאֲכֵי אֱלֹקִים עֹלִים כּוּ׳, דְּהִנֵּה הַדִּבּוּרִים שֶׁל אָדָם הַמְדַבֵּר בְּקְדֻשָּׁה, נִבְרָא מִכָּל דִּבּוּר וְדִבּוּר שֶׁיָּצָא בְּקְדֻשָּׁה מַלְאָךְ קָדוֹשׁ, וְזֶהוּ ׳מַלְאֲכֵי כּוּ׳ עֹלִים׳, רָצָה לוֹמַר הֵם מְעוֹרְרִים אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא, ׳וְיֹרְדִים בּוֹ׳ הַיְנוּ אִתְעָרוּתָא דִּלְעֵלָּא, בְּהַשְׁפָּעוֹת טוֹבוֹת עַל יִשְׂרָאֵל.*

וְנַחֲזֹר לְבֵאוּר הַכָּתוּב, ׳וַיֹּאמֶר לָהֶם הַיְדַעְתֶּם אֶת לָבָן בֶּן נָחוֹר׳ (פסוק ה), רָצָה לוֹמַר, שֶׁמַּחְשְׁבוֹתָיו שׁוֹאֲלִים זֶה לָזֶה, אִם נָתְנוּ לֵב לָדַעַת הַמַּחֲשָׁבוֹת וּפְנִיּוֹת שֶׁבָּאִים לָאָדָם בִּשְׁעַת הַלִּמּוּד הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה הַנִּתְּנָה אֵשׁ שְׁחוֹרָה עַל גַּבֵּי אֵשׁ לְבָנָה (דב״ר ג יב), וְזֶהוּ רֶמֶז ׳לָבָן׳, דְּהַיְנוּ הַתּוֹרָה, ׳בֶּן נָחוֹר׳ לְשׁוֹן ׳בְּנֵי אִמִּי נִחֲרוּ בִי׳ (שיה״ש א ו), דְּהַיְנוּ הַפְּנִיּוֹת וְהַסְּתוֹת הַמַּחֲשָׁבוֹת זָרוֹת שֶׁבָּא בְּתוֹךְ לִמּוּד. ׳וַיֹּאמְרוּ יָדַעְנוּ׳, שֶׁמַּחְשְׁבוֹתָיו יְשִׁיבֵהוּ אָמְנָם כֵּן הוּא, יָדַעְנוּ שֶׁנָּתְנוּ לִבֵּנוּ לְהִסְתַּכֵּל תָּמִיד עַל זֶה. ׳וַיֹּאמֶר לָהֶם הֲשָׁלוֹם לוֹ׳ (פסוק ו) פֵּרוּשׁ, הֵן אֱמֶת שֶׁאַתֶּם נוֹתְנִים דַּעְתְּכֶם לְהִסְתַּכֵּל עַל הַפְּנִיּוֹת וְהַמַּחֲשָׁבוֹת זָרוֹת, אֲבָל זֹאת אֲנִי שׁוֹאֵל אֶתְכֶם, אִם תִּקַּנְתֶּם וְהִשְׁלַמְתֶּם אֶת הַמִּדָּה הַזֹּאת, לִהְיוֹת הַלִּמּוּד שֶׁלָּכֶם בִּשְׁלֵמוּת בְּלִי שׁוּם פְּנִיָּה. ׳וַיֹּאמְרוּ שָׁלוֹם וְהִנֵּה רָחֵל בִּתּוֹ בָּאָה עִם הַצֹּאן׳, רָצָה לוֹמַר עַל יְדֵי זֶה

שֶׁאֲנַחְנוּ תָּמִיד מִזְדַּעְזְעִים וִירֵאִים כְּרָחֵל לִפְנֵי גּוֹזְזָהּ, בָּזֶה הִשְׁלַמְנוּ מִדּוֹתֵינוּ בִּלְמוּד הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה.* וְלָזֶה רָמַז ׳רָחֵל בִּתּוֹ׳ רוֹמֵז לִירְאָה הַנִּקְרָא בַּת, דְּאַהֲבָה נִקְרָא בֵּן.

וַיֹּאמֶר הֵן עוֹד הַיּוֹם גָּדוֹל (פסוק ז). רָצָה לוֹמַר דְּגַם זֹאת אוֹמֵר הַצַּדִּיק, פֶּן תֹּאמַר ׳הֵן עוֹד הַיּוֹם גָּדוֹל׳ לַעֲסֹק בַּעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ, כַּאֲשֶׁר אָפְנָה מֵעִסְקֵי עִנְיְנֵי עוֹלָם הַזֶּה אָז אַתְחִיל בַּעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ, אַל תֹּאמַר כֵּן, כִּי ׳לֹא עֵת הֵאָסֵף הַמִּקְנֶה׳, רָצָה לוֹמַר שֶׁאֵין עֵת לֶאֱסֹף קִנְיְנֵי עוֹלָם הַזֶּה, כִּי ׳צֵל יָמֵינוּ עֲלֵי אָרֶץ׳ (איוב ח ט). אַךְ כֵּן תַּעֲשׂוּ וְתַצְלִיחוּ, ׳הַשְׁקוּ אֶת הַצֹּאן׳, רָצָה לוֹמַר עִנְיְנֵי עוֹלָם הַזֶּה דְּבָרִים הַגַּשְׁמִיִּים יִהְיוּ לָכֶם כְּמוֹ נְשִׁיקָה, כְּדֶרֶךְ הַמְנַשְּׁקִים שֶׁאֵינוֹ אֶלָּא נְגִיעָה בְּעִלְמָא, כֵּן יִהְיֶה מַחְשְׁבוֹתֵיכֶם עַל עִסְקֵי עִנְיְנֵי עוֹלָם הַזֶּה, כְּמוֹ נְגִיעָה בְּעִלְמָא וְדָבָר הֶכְרֵחִי. ׳וְלֵכוּ׳, פֵּרוּשׁ וְעִקָּר לְדַבֵּק עַצְמוֹ בַּבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ בִּדְבֵקוּת וּשְׁלֵמוּת גָּמוּר. וְזֶהוּ ׳וְתִשַּׁק עָרְפָּה לַחֲמוֹתָהּ׳ (רות א יד), רֶמֶז לַדְּבָרִים הַגַּשְׁמִים הַנִּקְרֵאת בְּשֵׁם עֹרֶף יִהְיוּ כְּמוֹ נְשִׁיקָה, ׳וְרוּת דָּבְקָה בָּהּ׳ (שם) רֶמֶז בְּעִנְיְנֵי עֲבוֹדָתוֹ, דְּהַיְנוּ לְרַוּוֹתוֹ בְּשִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת, צָרִיךְ לָזֶה דְּבֵקוּת גָּמוּר.

וַיֹּאמְרוּ לֹא נוּכַל עַד כּוֹ׳ (פסוק ח). רָצָה לוֹמַר שֶׁמַּחְשְׁבוֹתָיו יְשִׁיבֵהוּ, כִּי תֹּאמַר הֲרֵי לֹא נוּכַל לְהַתְחִיל בַּעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ עַד אֲשֶׁר יֵאָסְפוּ כָּל הָעֲדָרִים כַּנַּ״ל כִּי אִם בְּשָׁלֹשׁ בְּחִינוֹת נֶפֶשׁ רוּחַ נְשָׁמָה, וְהַדָּבָר קָשֶׁה עָלֵינוּ עַד מְאֹד, אֲנִי נוֹתֵן לְךָ עֵצָה, דְּהַיְנוּ ׳עוֹדֵנוּ מְדַבֵּר עִמָּם׳ (פסוק ט), רָצָה לוֹמַר בְּעֵת שֶׁאַתָּה מַתְחִיל לְדַבֵּר בְּדִבְרֵי תּוֹרָה, ׳וְרָחֵל בָּאָה עִם הַצֹּאן׳, רָצָה לוֹמַר אָז תִּרְאֶה לְדַבֵּר בִּירְאָה וָפַחַד כַּנַּ״ל, ׳אֲשֶׁר לְאָבִיהָ׳ הִיא הַיִּרְאָה הַשְּׁלֵמָה, יִרְאַת הַבּוֹרֵא בָּרוּךְ הוּא וּבָרוּךְ שְׁמוֹ וְיִתְעַלֶּה, הוּא אָבִינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם, יַעֲשֶׂה עִמָּנוּ חֶסֶד וְיָשֵׂם בְּלִבֵּנוּ אַהֲבָתוֹ וְיִרְאָתוֹ לָעַד וּלְנֶצַח נְצָחִים, אָמֵן:*

אוֹ יֹאמַר וַיַּרְא וְהִנֵּה בְּאֵר בַּשָּׂדֶה כּוֹ׳ (כט ב).
דְּהִנֵּה אָנוּ אוֹמְרִים אֱלֹקֵי אַבְרָהָם כּוֹ׳, וְאַחַר כָּךְ הָאֵל הַגָּדוֹל כּוֹ׳, וְזֶה אֶחָד. כִּי אֵין אָבוֹת אֶלָּא שְׁלֹשָׁה (ברכות טז:), וּבְשָׁרְשָׁם בְּעוֹלַם הָאֲצִילוּת נִקְרָאִים גְּדֻלָּה גְּבוּרָה תִּפְאֶרֶת, וְזֶהוּ הַגָּדוֹל כּוֹ׳, כִּי תִּפְאֶרֶת נִקְרָא נוֹרָא כַּיָּדוּעַ, וְכָל מַעֲשֵׂינוּ בַּתּוֹרָה וּבַמִּצְוֹת הוּא כְּדֵי לְהַשְׁפִּיעַ כָּל הַשְׁפָּעוֹת מִלְּמַעְלָה לְמִדַּת מַלְכוּת הַנִּקְרֵאת בְּאֵר מַיִם חַיִּים (זוהר חדש סתרי אותיות בראשית ח:), וְזוֹ הִיא פֵּרוּשׁ ׳וְהִנֵּה בְּאֵר בַּשָּׂדֶה וְהִנֵּה שְׁלֹשָׁה עֲדָרֵי צֹאן׳ כּוֹ׳, שֶׁהָאָבוֹת הֵם נִקְרָאִים עֲדָרִים הַמַּשְׁפִּיעִים לָנוּ עַל יְדֵי מַלְכוּת.*

וְזָהוּ מִן הַבְּאֵר הַהִוא יַשְׁקוּ׳ כּוֹ׳, רַק וְהָאֶבֶן גְּדֹלָה עַל פִּי הַבְּאֵר, כִּי יָדוּעַ שֶׁהַחִיצוֹנִים נִקְרָאִים אֶבֶן נֶגֶף (ראה זוהר ח״א קנא:), הֵם מְעַכְּבִים הַשֶּׁפַע. וְזֶהוּ וְנָגְלוּ הָאֶבֶן מֵעַל פִּי הַבְּאֵר (פסוק ג), שֶׁמְּסַלְּקִים הַחִיצוֹנִים מֵהַבְּאֵר כְּדֵי שֶׁתֵּלֵךְ הַהַשְׁפָּעָה. וְהִשְׁקוּ אֶת הָאֶבֶן לִמְקֹמָהּ, כִּי לֶעָתִיד יִשָּׁחֵט הַיֵּצֶר הָרָע, הַיְנוּ שֶׁהַקְלִפָּה יִבֹּעַר מִן הָאָרֶץ, וְהָרוּחָנִיּוּת שֶׁבּוֹ יִשָּׁאֵר, וְהַכֹּל יָחֹזֵר לְהַקְדֻּשָּׁה בִּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ, אָמֵן כֵּן יְהִי רָצוֹן:

וְיַעֲקֹב הָיָה רֹעֶה אֶת צֹאן לָבָן הַנּוֹתָרֹת (ל לו).

נִרְאֶה לִי לְפָרֵשׁ דִּלְבָן רֶמֶז לַלֹּבֶן הָעֶלְיוֹן, **וְצֹאן** רֶמֶז לְיִשְׂרָאֵל צֹאן קָדָשִׁים, וְיַעֲקֹב אָבִינוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם הָיָה רוֹצֶה לְתַקֵּן לְיִשְׂרָאֵל בַּגָּלוּת הַמַּר, וְהַמְתִּיק הַדִּינִים מֵעֲלֵיהֶם, וְזֶהוּ **הַנּוֹתָרוֹת**, רֶמֶז לַגָּלוּת הַמַּר שֶׁאֲנַחְנוּ נוֹתָרְנוּ מְעַט מֵהַרְבֵּה. וְזֶהוּ **רֹעֶה אֶת צֹאן**, הַיְנוּ יִשְׂרָאֵל הַנּוֹתָרִים בַּגָּלוּת הַמַּר, הָיָה רוֹעֶה אוֹתָן, וּמַמְתִּיק הַדִּינִים מֵהֶם לְרַחֲמִים. ׳וַיִּקַּח מַקֵּל׳ (פסוק לז) רֶמֶז לְדִינִים, עַל דֶּרֶךְ ׳שִׁבְטְךָ וּמִשְׁעַנְתֶּךָ׳ (תהלים כג ד), דְּהַיְנוּ הַשֵּׁבֶט וְהַמַּקֵּל הֵם הַדִּינִים הַשּׁוֹלְטִים חָלִילָה, הָלַךְ יַעֲקֹב לְתַקְּנָם וּלְהַמְתִּיקָם עַל יְדֵי אַרְבַּע פַּרְשִׁיּוֹת תְּפִלִּין הַקְּדוֹשִׁים, הַמְרֻמָּזִים בְּאַרְבַּע תֵּבוֹת אֵלּוּ, ׳לְבָנָה לַח וְלוּז וְעַרְמוֹן׳, דְּאַרְבַּע פָּרְשִׁיּוֹת שֶׁל תְּפִלִּין הֵם רוֹמְזִים עַל הַחֶסֶד וְרַחֲמִים וְדִין וּגְבוּרָה, דְּהַיְנוּ ׳וְאָהַבְתָּ׳ הוּא אַהֲבָה וְחֶסֶד, ׳וְהָיָה אִם שָׁמֹעַ׳ הוּא רַחֲמִים דִּכְתִיב בָּהּ (דברים יא יד) ׳וְנָתַתִּי מְטַר אַרְצְכֶם׳ שֶׁהוּא עַל יְדֵי הָרַחֲמִים, ׳קַדֵּשׁ׳ הוּא דִּין, שֶׁהִכָּה בְּכוֹרֵי מִצְרַיִם, ׳וְהָיָה כִּי יְבִיאֲךָ׳ הוּא גְּבוּרָה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ (ראה שמות יג טז) ׳כִּי בְיָד חֲזָקָה׳ כו׳. וְאַרְבַּע תֵּבוֹת אֵלּוּ רוֹמְזִים גַּם כֵּן רְמָזִים הַנַּ״ל, דְּהַיְנוּ ׳לְבָנָה׳ רֶמֶז לְחֶסֶד כְּלוֹ לָבָן, ׳לַח׳ רֶמֶז לְמַיִם הַיְנוּ רַחֲמִים, ׳לוּז וְעַרְמוֹן׳ רֶמֶז לְדִין וּגְבוּרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב בַּזֹּהַר (ח״א קסא:). וְעַל יְדֵי הָאַרְבַּע פָּרְשִׁיּוֹת הָיָה מַמְתִּיק הַדִּינִים. ׳וַיְפַצֵּל בָּהֶן פְּצָלוֹת לְבָנוֹת׳, רָצָה לוֹמַר שֶׁפִּצֵּל בְּהַדִּינִים פְּצָלוֹת, הַיְנוּ חֶסֶד וְרַחֲמִים. ׳מַחְשֹׂף הַלָּבָן׳, דְּהַיְנוּ שֶׁהִמְתִּיקָם עַד שֶׁנִּתְגַּלּוּ הַחֲסָדִים הַמְגֻלִּים ׳אֲשֶׁר עַל הַמַּקְלוֹת׳.

וַיַּצֵּג אֶת הַמַּקְלוֹת אֲשֶׁר פִּצֵּל בָּרְהָטִים (פסוק לח). רָצָה לוֹמַר שֶׁהִצִּיג וּפִעַל שֶׁנִּהְיֶה אֲנַחְנוּ גַּם כֵּן יְכוֹלִים לְהַמְתִּיק הַדִּינִים עַל יְדֵי הַתּוֹרָה, וְהַיְנוּ ׳בָּרְהָטִים בְּשִׁקְתוֹת הַמַּיִם׳, רֶמֶז לְהַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה הַנִּקְרָא ׳בָּרְהָטִים׳ כִּדְאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (ראה שם קסג.). ׳אֲשֶׁר תָּבֹאנָה הַצֹּאן לִשְׁתּוֹת׳, רָצָה לוֹמַר כַּאֲשֶׁר יָבוֹאוּ הַצֹּאן קָדָשִׁים, דְּהַיְנוּ יִשְׂרָאֵל, לִשְׁתּוֹת הַתּוֹרָה וּלְלַמְּדָהּ ׳לְנֹכַח הַצֹּאן׳, אָז יִהְיֶה ׳לְנֹכַח׳ לִפְנֵיהֶם כָּל הַמְּאֹרָעוֹת וְהִצְטָרְכוּת יִשְׂרָאֵל בַּגָּלוּת הַמַּר הַזֶּה, ׳וַיֵּחַמְנָה בְּבֹאָן לִשְׁתּוֹת׳ דְּהַיְנוּ שֶׁיָּבֹא לָהֶם חֲמוּם גָּדוֹל בַּלִּמּוּד הַזֶּה, ׳וַיֵּחֻמּוּ הַצֹּאן אֶל הַמַּקְלוֹת׳ (פסוק לט) רָצָה לוֹמַר שֶׁיָּבוֹאוּ לָהֶם חֲמוּם עַל הַדִּינִים וְעַל הַמְּאֹרָעוֹת אֲשֶׁר לֹא טוֹבִים.

וַתֵּלַדְנָה הַצֹּאן עֲקֻדִּים כו׳, דְּאִיתָא בַּסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים (עץ חיים היכל א שער ו) דְּיֵשׁ עוֹלָמוֹת נִקְרָאִים כֵּן ׳עֲקֻדִּים׳ כו׳, שֶׁבְּרָאָם הַבּוֹרֵא בָּרוּךְ הוּא בְּתְחִלָּה וְהֵם הָיוּ דִּין, וְאַחַר כָּךְ הֶחְרִיבָן וּבְרָאָם מֻחְדָּשׁ וּמְזֻגָּם בְּרַחֲמִים. וְהַצַּדִּיק בְּתוֹרָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה הוּא בּוֹרֵא שָׁמַיִם חֲדָשִׁים, וּכְבָר אָמַרְתִּי הַטַּעַם שֶׁהַצַּדִּיק יָכוֹל לְבַטֵּל הַדִּינִים, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא גּוֹזֵר וְהַצַּדִּיק מְבַטֵּל (מו״ק טז:), הוּא עַל יְדֵי זֶה, מֵחֲמַת שֶׁהַגְּזֵרָה נִגְזָרָה בְּאֵיזֶה עוֹלָם, וְהַצַּדִּיק עוֹשֶׂה שָׁמַיִם חֲדָשִׁים וְנִמְצָא לֹא הָיָה הַגְּזֵרָה בְּזֶה הָעוֹלָם,* וּמִמֵּילָא הַגְּזֵרָה

בְּטֵלָה. וְזֶהוּ ׳וַתַּלַדְנָה הַצֹּאן עֲקֻדִּים׳, רָצָה לוֹמַר שֶׁהֵם עַצְמָם מוֹלִידִים וְעוֹשִׂים עוֹלָמוֹת, וְעוֹשִׂים אוֹתָם רַחֲמִים גְּמוּרִים.

וְהַכְּשָׂבִים הִפְרִיד יַעֲקֹב (פסוק מ). רָצָה לוֹמַר ׳כֶּבֶשׂ׳ ו׳כֶּשֶׂב׳ הוּא אֶחָד, וְהוּא כְּאִלּוּ נִכְתָּב ׳כְּבָשִׂים׳, וְהַיְנוּ רֶמֶז לְאוֹתָן שֶׁבָּאִים בְּסוֹד עֶלְיוֹן, מִלְּשׁוֹן בַּהֲדֵי כָּבְשֵׁי דְּרַחֲמָנָא כו׳ (ברכות י.), אוֹתָם ׳הִפְרִיד יַעֲקֹב׳, דְּהַיְנוּ שֶׁיִּהְיֶה כָּל עֲבוֹדָתָם עַל הַשְּׁכִינָה, שֶׁיִּהְיֶה לָהּ עֲלִיָּה, וְלֹא כַּנַּ״ל. ׳וַיִּתֵּן פְּנֵי הַצֹּאן אֶל עָקֹד׳, דְּאִיתָא (ראה ויק״ר ב יא) כָּל הָאוֹמֵר הָעֲקֵדָה וּמְכַוֵּן כְּאִלּוּ עוֹקֵד עַצְמוֹ עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ, אֲזַי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְצָרֵף מַחֲשַׁבְתּוֹ לְמַעֲשֶׂה, וְזוֹכֵר זְכוּת עֲקֵדָתוֹ לְיִשְׂרָאֵל. וְזֶהוּ ׳וַיִּתֵּן פְּנֵי הַצֹּאן אֶל עָקֹד׳, אֶל זֶה שֶׁעוֹקֵד עַצְמוֹ כַּנַּ״ל. ׳וְכָל חוֹם בְּצֹאן לָבָן׳, רָצָה לוֹמַר אוֹתָם הַצַּדִּיקִים שֶׁהֵם בֵּין צֹאן לָבָן, הֵם יִשְׂרָאֵל, כַּנַּ״ל שֶׁבָּאוּ בְּסוֹד הָעֶלְיוֹן, וּמְחַמְּמִים עַצְמָם לַעֲלוֹת אֶת הַשְּׁכִינָה. ׳וַיָּשֶׁת לוֹ עֲדָרִים לְבַדּוֹ וְלֹא שָׁתָם עַל צֹאן לָבָן׳, רָצָה לוֹמַר שֶׁלֹּא שָׁתָם עַל יִשְׂרָאֵל, שֶׁעַל יָדָם יִהְיֶה הַהַשְׁפָּעוֹת לְיִשְׂרָאֵל. רַק ׳וְהָיָה בְּכָל יַחֵם הַצֹּאן הַמְקֻשָּׁרוֹת׳ (פסוק מא) לְשׁוֹן הִתְקַשְּׁרוּת, רָצָה לוֹמַר כִּי אִם עַל יְדֵי אוֹתָם הַצַּדִּיקִים שֶׁיֵּשׁ לָהֶם הִתְקַשְּׁרוּת עִם כְּלָלוּת יִשְׂרָאֵל, וּמְחַמְּמִים עַצְמָם לְבַטֵּל כָּל הַדִּינִים מִיִּשְׂרָאֵל, הֵם מַשְׁפִּיעִים לָהֶם כָּל צָרְכֵיהֶם. וְשָׂם יַעֲקֹב אֶת הַמַּקְלוֹת, הַיְנוּ הַדִּינִים כַּנַּ״ל, שָׂם אוֹתָם ׳לְעֵינֵי הַצֹּאן׳. ׳בְּרָהֳטִים׳, רָצָה לוֹמַר שֶׁהֵם יַמְתִּיקוּ הַדִּינִים עַל יְדֵי הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה. ׳לְיַחֵמְנָה בַּמַּקְלוֹת׳, רָצָה לוֹמַר בִּשְׁבִיל שֶׁהֵם מַשְׁגִּיחִים עַל יִשְׂרָאֵל, וּמְחַמְּמִים עַצְמָם עֲלֵיהֶם לְהַמְתִּיק הַדִּינִים. ׳וּבְהַעֲטִיף הַצֹּאן לֹא יָשִׂים׳ (פסוק מב) רָצָה לוֹמַר אוֹתָם הַצַּדִּיקִים הָעֲטוּפִים בְּכָל מְגַמּוֹתֵיהֶם רַק לְהַעֲלוֹת אֶת הַשְּׁכִינָה, לֹא שָׂם עֲלֵיהֶם הַדָּבָר הַנַּ״ל, ׳וְהָיָה הָעֲטֻפִים לְלָבָן׳, רָצָה לוֹמַר שֶׁאוֹתָם הַצַּדִּיקִים לֹא הִשְׁגִּיחוּ רַק לְתַקֵּן לְבֶן הָעֶלְיוֹן לְהַעֲלוֹת הַשְּׁכִינָה. ׳וְהַקְּשָׁרִים לְיַעֲקֹב׳ כַּנַּ״ל, אוֹתָם שֶׁיֵּשׁ לָהֶם הִתְקַשְּׁרוּת עִם כְּלָלוּת יִשְׂרָאֵל, הֵם פּוֹעֲלִים כָּל הִצְטָרְכוּת הַהַשְׁפָּעוֹת הַנִּצְרָכִים לְיַעֲקֹב, הַיְנוּ לְכָל עַם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מַשְׁפִּיעִים לָהֶם כָּל טוּב לְעוֹלָם אָמֵן:*

אוֹ יֹאמַר וְהָיָה הָעֲטֻפִים לְלָבָן וְהַקְּשָׁרִים לְיַעֲקֹב. דְּהִנֵּה כְּתִיב (תהלים קב א) ׳תְּפִלָּה לְעָנִי כִּי יַעֲטֹף׳,* דְּהִנֵּה הַצַּדִּיק צָרִיךְ לְהַעֲלוֹת הָעוֹלָמוֹת הַתַּחְתּוֹנִים מִלְּמַטָּה לְמַעְלָה עַד שָׁרְשָׁם, וְזֶה נִקְרָא ׳עִטּוּף׳, דְּהַיְנוּ שֶׁכָּל עוֹלָם נַעֲשֶׂה לְבוּשׁ וְעִטּוּף לָעוֹלָם הַשֵּׁנִי לוֹ, וְכֵן עַד סוֹף כָּל הַמַּדְרֵגוֹת. וּ׳תְּפִלָּה׳ הוּא לְשׁוֹן חִבּוּר, כְּמוֹ ׳נַפְתּוּלֵי אֱלֹקִים׳ (פסוק ח), וּמִדַּת מַלְכוּת נִקְרֵאת עָנִי, דְּלֵית לָהּ מִגַּרְמֵהּ כְּלוּם כִּדְאִיתָא בַּזֹּהַר (ח״א לג: ורלח.). ׳וְלִפְנֵי ה׳ יִשְׁפֹּךְ שִׂיחוֹ׳, פֵּרוּשׁ שֶׁהַצַּדִּיק צָרִיךְ לְהַעֲלוֹת בְּמַחֲשַׁבְתּוֹ בְּדִבֵּקוּתוֹ עַד רוּם הַמַּעֲלוֹת, שֶׁהוּא מְקוֹם הַלֵּבָן שֶׁכָּלוֹ רַחֲמִים, וְזֶהוּ ׳לִפְנֵי ה׳׳ כו׳. וְזֶהוּ ׳וְהָיָה הָעֲטֻפִים לְלָבָן׳ כו׳.

וְהַנָּה כְּתִיב (שמות לג ז) ׳וּמֹשֶׁה יִקַּח אֶת הָאֹהֶל וְנָטָה לוֹ כו׳ וְקָרָא לוֹ אֹהֶל

מוֹעֵד׳, כִּי הַצַּדִּיק מִתְדַּבֵּק בְּשָׁרְשׁוֹ בְּרוּם הַמַּעֲלוֹת בְּהִתְבּוֹדְדוּתוֹ וּבְמַחֲשַׁבְתּוֹ, וּמְקַשֵּׁר נַפְשׁוֹ בָּעוֹלְמוֹת הָעֶלְיוֹנִים, וּמַמְשִׁיךְ הַשֶּׁפַע לְמַטָּה. וְזֶהוּ ׳אֹהֶל מוֹעֵד׳, מִלְּשׁוֹן מוֹעֵד וְיוֹם טוֹב וְשַׁבָּת, כִּי יוֹם טוֹב וְשַׁבָּת הוּא עֵת רָצוֹן, כִּי רַעֲוָא דְּרַעֲוִין אִשְׁתְּכַח וְכָל דִּינִין מִתְכַּפְיָן (זוהר יתרו פח:). וְזֶהוּ ׳וְהַקְּשָׁרִים לְיַעֲקֹב׳, עַל יְדֵי שֶׁהֵם מְקַשְּׁרִים עַצְמָם בְּמַחֲשַׁבְתָּם כַּנַּ״ל, הֵם מַמְשִׁיכִים הַשְׁפָּעוֹת לְיַעֲקֹב. וְיהוֹשֻׁעַ שֶׁהָיָה בְּמַדְרֵגָה פְּחוּתָה מִמֶּנּוּ, כְּתִיב (שם פסוק יא) ׳וַיהוֹשֻׁעַ בִּן נוּן נַעַר לֹא יָמִישׁ מִתּוֹךְ הָאֹהֶל׳, כַּיָּדוּעַ שֶׁבִּימֵי הַחֹל הַשְׁכִינָה מְלֻבָּשׁ בְּמט״ט הַנִּקְרָא ׳נַעַר׳, וְכָל הָעוֹלָמוֹת מְקַבְּלִים עַל יָדוֹ.

וְזֶה יִבֹּאַר הַפָּסוּק (שם ב י) ׳וַתִּקְרָא שְׁמוֹ מֹשֶׁה כִּי מִן הַמַּיִם מְשִׁיתִהוּ׳, פֵּרוּשׁ, כִּי כְּוָנַת מִצְרַיִם הָיְתָה, שֶׁהָיָה יָדוּעַ לָהֶם שֶׁמֹּשֶׁה הוּא מְשָׁרֵשׁ כָּל הַחֲסָדִים, וְלָכֵן הִשְׁלִיכוּ אוֹתוֹ לַמַּיִם, כִּדְכְתִיב (לעיל א ו) ׳וַיְהִי מַבְדִּיל בֵּין מַיִם לָמָיִם׳. וּבַת פַּרְעֹה הֶחֱזִירוּ לְשָׁרְשׁוֹ, דְּהַיְנוּ שֶׁהֵסִירָה אוֹתוֹ מִמַּיִם הַתַּחְתּוֹנִים, וְנִתְדַּבֵּק בְּשָׁרְשׁוֹ. וְהָבֵן:

פָּרָשַׁת וַיִּשְׁלַח

וַיִּשְׁלַח יַעֲקֹב מַלְאָכִים לְפָנָיו כו׳ (לב ד). נִרְאֶה לִי עַל דֶּרֶךְ הָרֶמֶז, דְּהִנֵּה הַצַּדִּיק כָּל עֲבוֹדָתוֹ הוּא לִהְיוֹתוֹ דָּבוּק בּוֹ יִתְבָּרַךְ וְיִתְעַלֶּה, וּלְדַבֵּק נִשְׁמָתוֹ תַּחַת כִּסֵּא הַכָּבוֹד, מְקוֹם שָׁרְשׁוֹ. וְהַצַּדִּיק הַמְזַכֵּךְ אֶת גּוּפוֹ וּמְטַהֵר עַצְמוֹ מִכָּל הַתַּאֲווּיוֹת הַחִיצוֹנִים, אָזַי גַּם גּוּפוֹ הַטָּהוֹר דָּבוּק בּוֹ יִתְבָּרַךְ. וְזֶהוּ הוּא לְשׁוֹן תְּפִלָּה, דְּהַיְנוּ דְּבֵקוּת כְּמוֹ ׳נִפְתּוּלֵי אֱלֹקִים׳ כו׳ (לעיל ל ח), שֶׁעַל יְדֵי הַתְּפִלּוֹת הַזַּכּוֹת וְהַצְּלוּלוֹת בְּמַחֲשָׁבוֹת טְהוֹרוֹת נִתְדַּבֵּק בּוֹ יִתְבָּרַךְ. וְזֶהוּ ׳וַיִּשְׁלַח׳ לְשׁוֹן לְוָיָה, כְּמוֹ ׳וַיְצַו פַּרְעֹה אֲנָשִׁים וַיְשַׁלְּחוּ אֹתוֹ׳ (לעיל יב כ), תַּרְגּוּם ׳וַיְשַׁלְּחוּ׳ וְאַלְוִויאוּ, רָצָה לוֹמַר שֶׁהַצַּדִּיק מְלַוֶּה אֶת הַמַּלְאָכִים הַנִּשְׁלָחִים לְפָנָיו, דְּהַיְנוּ הַדִּבּוּרִים הַיּוֹצְאִים מִפִּי הַצַּדִּיק נִבְרָאִים מֵהֶם מַלְאָכִים, וְהַיְנוּ שֶׁגַּם גּוּפוֹ הַטָּהוֹר הוּא מְסַיֵּעַ לְהַמַּלְאָכִים שֶׁלּוֹ שֶׁיַּעֲלוּ לְמַעְלָה לְפָנָיו. ׳אֶל עֵשָׂו אָחִיו׳, רָצָה לוֹמַר עַל יְדֵי זֶה גּוֹרֵם שֶׁ׳עֵשָׂו׳ נַעֲשָׂה ׳אָחִיו׳. ׳אַרְצָה שֵׂעִיר שְׂדֵה אֱדוֹם׳, פֵּרוּשׁ שֶׁנַּעֲשָׂה אָחִיו לְמַטָּה, לָזֶה רָמַז ׳אַרְצָה שֵׂעִיר׳, וְגַם נַעֲשָׂה ׳אָחִיו׳ לְמַעְלָה, דְּהַיְנוּ